

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a să trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu
prețurile cele mai mederate.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

Pe 1 an — — — — 2 coroane

Pe 1/2 an — — — — 1 coroană

Pentru străinătate:

Pe 1 an — — — — 3 coroane

Pentru America:

Pe 1 an — — — — 1 dollar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

Redactata de un comitet.

Apare in prima Vineri dupa 15.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Răspândiți foile noastre.

Prin răspândirea foilor noastre, nu faceți altceva, decât răspândiți ideea socialdemocrației printre poporul nostru românesc.

Pentru-că cea mai dreaptă și sfântă idee e ideea socialdemocrată.

Pentru aceea am și făcut un preț cât se poate de mic, ca să le poată abona fiecare frate român. Prețul abonamentului pentru

„Adeverul” și „Glasul Poporului” laolaltă costă pentru Austro-Ungaria 2 coroane la an.

Pentru străinătate 3 coroane, iar pentru America 1 dolar.

Banii sunt a se trimite pe adresa „Adeverul”, Budapesta, VII. ker., Nyár-utca 1. sz.

Frați Români! Agitați în interesul foilor noastre. Un muncitor român să nu fie, care să nu le aibă abonate.

Monstra luptă între capital și muncă în Suedia.

În momentul când scriem aceste rânduri, în Suedia se dă cea mai puternică luptă între capital și muncă, o astfel de luptă, de care încă până azi nu s'a mai pomenit, de care până azi nu s'a mai scris în istoria proletariatului.

Două tabere puternice stau față în față. Una e tabăra capitalismului, a doua e tabăra proletariatului.

Amândouă puternice. Intreaga lume își atântește ochii spre marile evenimente (cari au să fie scrise cu litere aurite în istoria proletariatului internațional) ce se petrec azi în Suedia.

Intreaga lume își atântește ochii spre marea și uriașă revoluție ce-și joacă rolul de prezent în Suedia și cei mai interesant fără ca să întrebuițeze arme ucigătoare, în liniște mortală.

Însă pe noi proletariatul ungar îndeosebi ne interesează această luptă de clasă a proletariatului suedez, dela care putem lua învățături ca pe viitor și noi, cum, și în ce formă să dăm și noi lovitura mortală capitalismului dela noi care, azi ne exploatează fără simț, sugându-ne și măduva din oase, voinde ca să le muncim zi și noapte, pentru o plată mizerabilă din care nu ne putem susține noi înșine, însă cu ce să ne susținem familiile?

Deci pilde putem lua dela această monstră luptă.

Ce a determinat proletariatul suedez ca să proclame greva generală, no ocupăm într'un alt articol al foii noastre.

Când scriem acest articol e ziua a 8-a dela izbucnirea grevei generale de pe teritoriul Suediei.

În ziua de 4 August, când comisiunea generală a Sindicatelor a proclamat greva generală numai 250.000 muncitori a depus jos sculele de muncă.

Însă zi de zi cu zecile de mii s'au alăturat muncitorii la greviști, așa, că azi numărul greviștilor au întrecut cifra de 400 de mii

Pe Joi s'a așteptat ca să intre în grevă. și muncitorimea dela căile ferate. Pe ziua de 16 August să așteaptă intrarea în grevă a muncitorilor de pământ, pentru-că numai aceștia mai lipsesc, când numărul greviștilor se ridică la 500 de mii.

Liniște mortală domnește pe tot teritoriul Suediei. S'au ales chiar și o comisiune de 2000 de persoane dintre greviști, ca să mențină ordinea, ca poliția, precum contrarii să nu poată da ocazie la ciocniri, care ar conturba liniștea.

Însă nu e lipsă de aceste comisii, pentru-că muncitorimea e la înălțimea chemării sale, își cunoaște datorințele.

Devisa muncitorimei suedeze e: *Mai mult cu mintea, decât cu puterea.*

Muncitorimea grevistă a arătat și de data asta, că e umană, și că în decursul grevei nu va lăsa să sufere foame bolnavii, precum copilașii.

Comisiunea greviștilor s'a îngrijit ca transportarea laptelui precum pâinea să nu se sisteze dela spitale, precum pentru copii. Totasemenea de apă încă să nu ducă nimeni lipsă.

Greviștii până în momentul de față nu au suferit de nimic. Cooperativele muncitorești s'au îngrijit ca să aibă toate cele de lipsă pentru nutreământ în magazine. Așa, că greviștii primesc de-acolo toate cele de lipsă, fără de-a plăti acum.

Afară de astea greviștii până acum nu au luat un ban ca ajutor din cassele sindicatelor lor.

Parte din ei trăesc din banii lor, iar parte trăesc din ajutoarele ce s'au trimis până acum, din partea muncitorimei din Norvegia, Danemarca, Germania, Italia etc. Proletariatul de pe întreg globul pământului din toate puterile lui, dă ajutor greviștilor din Suedia, ca să ese triumfători din această luptă, — ceea-ce mai mult ca sigur — că clasei capitaliste suedeze — în urma acestor ajutoare ce se dau greviștilor — nu-i va izbuti ca să distrugă organizațiunile muncitorești din Suedia.

Însă lucru și mai interesant e, că însuși țărani mai avuți dau sprijin greviștilor, aducând de-ale mâncări, și ei au cea mai mare dragoste spre a vedea esirea triumfală din această luptă a proletariatului industrial.

Totasemenea întreg militarismul Suediei, e pe partea muncitorimei. În cazărmi să cântă Marsiliea și Internaționala.

Însuflețirea e mare, atât între greviști, precum între soldați. C'un cuvânt între mic și mare.

Însă trebuie să recunoaștem aceea, că poporul Suedez, e unul dintre cele mai culte și mai civilizate popoare de pe pământ. Numărul analfabeților nici nu-l putem lua în socoată.

Atât regele Gustav cât și guvernul seu, sunt uimiți de liniștea mortală și regula ce domnește azi sub domnia lor în Suedia pe un timp de grevă generală, când capitalul cu munca se bate în capete, însă nu intervine nici într'o parte, nici în alta.

Ce deschilnire între Ungaria și guvernantii ei și între Suedia și guvernantii ei. Să zicem: *Ca cerul de pământ.*

Proletariatul Suediei, după-cum vedem are să iase din această luptă — mai mult ca sigur — triumfător.

Și chiar trebuie să iasă, pentru-că se vede inteligența în ei, nu recurg la arme ucigătoare, decât să țin strict de aceea ce li-s'a seus din învățăturile sfinte ale socialismului: *Solidaritate*. Și dacă această solidaritate între proletariatul grevist ține înainte, atunci cu siguranță din această luptă, vor eși triumfători.

Această grevă generală s'a făcut totodată și ca probă, dacă muncitorimea își va putea cuceri drepturile sale pe cale pacifică, însă dacă nu — noi socotim da — atunci muncitorimea va fi silită ca la ocaziune să se pregătească de-o luptă energetică, în care să nu cruțe nici chiar vărsarea de sânge.

Proletariatul nici dela asta nu se va re-trage.

In temniță cu muncitorii!

Nu odată, ei în mai multe rânduri am arătat cât de mult sunt persecuțați acei muncitori cari caută a împrăști adevăratele idei ale socialismului printre proletariatul ungar, precum acei cari luptă pentru întărirea partidului socialdemocrat, din partea clasei dominante.

Clasa dominantă din Ungaria, caută pe toate terenele de-a înnăbuși, de-a sugruma ori-ce mișcare muncitorească bazată pe lupta de clasă.

Organismul clasei dominante, începând dela ultimul boactăr de sat și până la ministru, toți caută de-a nimici mișcările muncitorești, pentru-că asta o cere clasa dominantă, pentru interesele ei proprii.

Precum în interesul și pentru apărarea clasei dominante, mai stă *justiția de clasă*, care aduce verdicte peste verdicte, condamnând aspru pe aceea, cari au avut curajul de-a arăta nedreptatea și fărădelegea ce-o comite clasa dominantă față de proletariatul acestei țări.

Acei cari pretind sus și tare drepturi proletariatului, și cari în urma acestor pretinderi devin martiri întemnițați sunt numai — muncitori.

Iată în jumătatea anului acesta, câte condamnări a adus birăimea maghiară, contra tovarășilor nostri cari sunt în legătură cu mișcarea:

Iuliu Pozsonyi 8 zile închisoare și 10 coroane amendă.

David Fleischer 10 luni temniță.

Alexandru Fränkl 7 luni temniță grea.

Geza Pompejus 3 luni temniță de stat.

George Kaszaki 2 ani și 6 luni temniță.

Nagy Balázs 1 an, 6 luni temniță.

Francisc Stegner 1 an, 6 luni temniță.

Carol Kiss 6 luni închisoare și 200 de coroane amendă.

Balint Dér 5 zile închisoare de stat și 20 coroane amendă.

Carol Péter 1 lună închisoare, și 20 coroane amendă.

Desideriu Stern 10 zile închisoare.

Francisc Claric 6 luni închisoare de stat, 600 coroane amendă.

Stefan Benesik 2 luni închisoare de stat, 200 coroane amendă.

Augustin Pelczöder 2 luni închisoare de stat, 50 cor. amendă.

Béla Wajdics 2 luni închisoare.

Ignatie Katterschinszky 7 luni închisoare.

Carol Tamásy 400 cor. amendă.

Béla Wajdits 40 zile închisoare.

Salvioli Silvio, Francisc Germanis, Anton Usmani, despăgubire 6600 cor. (Sentința poliției din Fiume.)

Cu ocaziunea grevei zidarilor din Marosvásárhely, 12 tovarăși fură condamnați la 2 ani și 6 luni închisoare.

Jacob Weltner 6 luni închisoare. (Sentința Curiei în loc de 1 lună.)

Iosif Varga 4 luni închisoare de stat, 40 cor. amendă.

Rudolf Fröhlich 4 ani temniță. (Tabla a adus o sentință aproape mai odată atâtă, decât Curtea cu juratii tov. Fröhlich și celor 9 tovarăși ce urmau după el.)

Mihail Vámosi 1 an, 6 luni temniță, 200 coroane amendă.

Albert Döményi 1 an, 6 luni temniță, 100 cor. amendă.

Iosif Kleiser 1 an, 60 luni temniță, 100 coroane amendă.

Carol Nagy 1 an, 6 luni temniță, 100 coroane amendă.

Stefan Veszeli 6 luni temniță.

Gabor Gergely 6 luni temniță.

Stefan Csernik 6 luni temniță.

Pavel Csomor 2 ani 6 luni temniță, 200 coroane amendă.

Alexandru Csávas 2 ani temniță, 200 coroane amendă.

Ioan Dóra 1 an închisoare de stat, 200 coroane amendă.

Iuliu Alpári 1 lună închisoare de stat.

Pavel Wittich 1 lună închisoare de stat, 100 coroane amendă.

Alexandru Andorka 3 luni închisoare de stat, 200 coroane amendă.

Paul Wittich 200 coroane amendă.

Alexandru Bomber și 36 soți, 39 zile și 800 coroane amendă. (Sentința poliției din Marosvásárhely.)

Ladislau Fridrich 14 zile închisoare, 20 coroane amendă.

Desideriu Faragó 800 coroane amendă.

Zece tovarăși din Reșița 50 zile închisoare.

Iosif Kappner 6 luni închisoare de stat și 1500 coroane amendă.

Laolaltă 30 ani, 5 luni, 23 zile, 11.960 coroane.

Afară de acești condamnați se mai află o sumedenie de tovarăși în închisoare preventivă, precum în contra cărora procesele sunt în curgere.

Numai atunci vom putea cunoaște deosebirea cât e mare urmărirea asta în contra noastră, dacă aducem și condamnările din anii trecuți. Însă atragem atențiunea cetitorului, că noi am făcut socoata în tabeluța de mai jos dela un an 15 Martie până la următorul an 15 Martie. Așadară dela 15 Martie 1899 până la 15 Martie 1909 s'au adus următoarele sentințe:

Ani	Ani	Luni	Zile	Coroane
1899—1900 ¹⁾	35	1	18	26.846
1900—1901	2	8	29	3.465
1901—1902	—	1	19	840
1902—1903	—	5	—	2.677
1903—1904 ²⁾	23	6	14	25.827
1904—1905 ³⁾	41	8	19	18.519
1905—1906	8	11	11	8.560
1906—1907	2	10	12	2.990
1907—1908	25	1	6	14.978
1908—1909	36	5	15	23.730

În urma acestor cifre putem constata, că în acest jumătate an din urmă s'au pronunțat aproape mai multe pedepse decât într'un timp de un an — dela 15 Martie 1908 până la 15 Martie 1909 — aproape atâtă, cât sub era Bánffy, sau sub domnia lui Tisa într'un an de zile.

Cifrele vorbesc, cât de mult sunt persecutați muncitorii socialiști pentru dreptul lor. Pentru-că clasa dominantă nu voește să recunoască dreptul muncitorimei. După părerea lor, muncitorimea are numai datorințe, însă în loc drepturi cu temniți îi răsplătesc.

Încă sub nici un guvern ce a domnit până acum în Ungaria, nu s'au dictat atâtă pedepse muncitorimei, câte pedepse s'au dictat sub guvernul coaliționist ce e — durere — încă și azi la putere.

Însă pe noi nu va fi în stare clasa dominantă dar nici guvernul actual, precum nici altul ca să ne 'năbușe glasul, sau să ne înfricoșeze cu pronunțarea pedepselor. O, nu! Noi vom lupta înainte, pentru cucerirea drepturilor noastre, precum pentru

¹⁾ Era Bánffy.

²⁾ Să adaugă și pedepsele cu ocaziunea grevei muncitorilor de pământ.

³⁾ Din aceste 23 ani pică pe victimile vârsării de sânge dela Alejd.

sfânta libertate, din care noi azi n'avem parte...

Fără teamă, înainte proletare, căci ora să vină, când și-or primi răsplata, acei — cari azi încă-s fără simț în ei.

Rusia-i, aproape de noi...

Țarul spre casă.

Am amintit în mai multe numere ale foilor noastre despre călătoria Țarului Nicolae II. al Rusiei în mai multe țări civilizate ale Europei.

Am amintit totodată și protestările făcute atât în parlamente din partea reprezentanților popoarelor, cât și afară de parlamente în sute de adunări populare, în cari adunări poporul englez, francez, german, italian etc., a protestat energic, contra Țarului roș, ca să-și pună piciorul pe pământul lor.

Dar cu toate astea Țarul cu familia sa a plecat cu „yachtul“ seu spre țărmurii Angliei, precum spre țărmurii Franței.

Însă totuși călăul și sângeratul atotputernic Țar al Rusiei, nu a avut curajul de a pune piciorul pe pământul Angliei, dar nici pe al Franței.

A trebuit să stea la o îndepărtare de câțiva zeci de kilometri pe marea liberă și acolo să primească pe regele Edward al Angliei, precum pe apele Franței tot asemenea, ca să primească pe președintele Fallières al republicei franceze. Așa s'a și întâmplat.

În mijlocul mării s'au sfătuit domnitorii și s'au îmbrățoșat și sărutat.

Popoarele din țările moderne nu permite ca să pună piciorul un călău cum e și Țarul roș, pe un pământ modern.

Pe popoarele civilizate nu le interesează aceea, că atotputernicul Țar poartă o coroană a unei țări de circa 138 milioane de locuitori pe capul seu. *Acea coroană e stropită cu sânge omenesc, în urma căreia acela care o poartă încă pe capul seu e un tiran, un călău al propriului seu popor și un contrar de moarte al luminării și deșteptărei, precum civilizațiunii poporului seu rus.*

Piară tiranul Țar, care e totodată și ca papă al bisericii ortodoxe rusești, strigă popoarele civilizate din milioane de pepturi!

Așa, că la un astfel de om tiran și călău stropit de sânge de om, a cărui coroană ce-o poartă pe capul seu, încă e pătată cu sângele scurs din poporul seu, popoarele nu-i permite intrarea în țară, nu permite să pună un astfel de călău piciorul pe acel pământ, unde deja s'a născut libertatea.

Dar oare cum nu ar fi popoarele din țările civilizate contrare de moarte acestui călău roș de Țar și tâlhar de papă al bisericii ortodoxe ruse, când an de an, luni de luni putem ceti statistici înfricătoare despre asasinările ce le comit ajutătorii de călai ai lui, omorând cu miile, ba cu zecile de mii pe aceia, cari pretind drept și libertate poporului rus.

Iar cu sutele de mii sunt aruncați de vie în temnițele rusești, precum exilați în băile (minele) negre ale Siberiei.

După o statistică edată de Kropotkin, dela anii 1905—1908 au fost executați (omorâți) 2298 de persoane. În primile luni ale anului 1909 au fost executați în luna Ianuarie 107, Februarie 76, Martie 52, Aprilie 75 persoane.

Iar în temnițele rusești s'au aflat în 1 Aprilie 1909, nu mai mult decât 181.137 de persoane.

Iar în Siberia Neal exilaților a fost de 74 mii de sullete.

Afară de aceste triste cifre, pe timpul războiului Russo-Japonez, care încă s'a făcut la porunca Țarului, au picat scâldați în sânge aproape 400 de mii de vieți omenești.

Mai mult de 100 de mii bărbați, femei și copii au picat jertfă bandelor negre, a căror cap însuși călăul Țar e. Precum mai bine de 4 mii bărbați și femei au fost împușcați sau spânzurați pentru singura-i apărare personală.

Cifrele vorbesc, când atâtă mar de lume a trebuit să fie omorâtă, schingiuită, chinată pentru o singură și la dorința unei singure persoane, atunci mânilor ți-se închează și părul ți-se face măciucă pe cap și cu insistență preținzi chiar pustiirea acestei lighioane de tâlhar-călău de pe acest pământ.

Când el care se ține de cel mai mare creștin, de cap al bisericii creștine ortodoxe rusești și chiar el e acela care dă porunci, în urma cărora se comit cele mai înfricătoare crime și barbarii față de al seu popor.

Dacă într'adevăr ar exista acel D-zeu pe care el îl înlocuește pe pământul Rusiei, atunci cu siguranță printr'un trăsnet l'ar mântui...

Dar presupunem, că cu timpul totuși va fi măturat de pe pământ, de vre-o mână omenească.

Acum Țarul roș e în drum spre casă, „yachtul“ vaporul care l'a transportat ici-colo pe mările europene, a călcat atâtă apă, cât sânge s'a revărsat din poporul seu rusesc, de când el este ca domnitor.

După aceste două săptămâni de călătorie ce a făcut-o ca o fiară sălbatică pe mările europene, acum să reîntoarcă înapoi spre pământul uscat, însă udat de sânge, în minunata-i temniță splendidă, care e închisă cu desăvârșire de întreaga lume și de întregu-i popor.

Lupta sindicală din Suedia.

Partidul socialdemocrat din Suedia a proclamat greva generală în ziua de 4-iu August 1909.

După știrile de până acum o putem numi ca prima luptă între capital și muncă, adevărată lupta proletariatului organizat pe baze sindicale, prin care acum își arată cât e puternic proletariatul când ține laolaltă.

Acuma poate înțelege burghezimea capitalistă, ce Marx a înțeles sub cuvintele lui când a zis: *Muncitori din lumea întreaga uniți-vă!*

Clericalismul iarăși a început a recunoaște puterea organizației sindicale, de aceea sau și făcut slugile capilalului și s'au unit cu capitalul numai și numai ca să poată mai ușor lupta contra desvoltării științei și socialismului.

Pentru-că clericalismul și capitalul știe foarte bine, că desvoltarea științei și socialismului între popoare, înseamnă răsturnarea lor.

De aceea clericalismul, voește ca să împedecă desvoltarea științei și a socialmului printre popoară, folosește arma religiei. Însă cu toate astea azi nu le mai reușește. Pentru-că după-cum toate boalele și-au găsit medicamentul, așa și-a găsit și religia ca medicament — socialismul.

Ori-cum s'ar organiza clericalismul cu capitalul contra poporului organizat, nu are să le reușească țanta. Poporul organizat învinge, dacă nu azi, mâne și totuși trebuie să învingă, pentru-că viitorul e al nostru, ca pildă, astăzi în Suedia muncitorimea organizată a pus sârsamurile jos, tramvaiele, vapoarele stau, totasemenea telefoanele și telegrafurile, funcționarii statului încă au pus condele jos, tipografiile au lăsat lucrul, totul e mort, însă proletariatul e viu.

Pentru-ce?

Pentru-că capitalul a eschis din lucru în ultimul timp 40.000 de muncitori, dintre cari 17.000 de lucrători în lemn și 22.000 țesători, pentru-că aceștia n'au lăsat ca să le reducă salariile.

Iar acum amenințară patronii, că au să arunce pe stradă mai 30.000 muncitori în fer și metal și apoi pe toți sindicaliștii din Suedia.

Muncitorii la amenințarea din nou a patronilor, au răspuns patronilor — cu greva generală.

Este-o zicătoare care zice: Decât a trăi fugind, mai bine a muri luptând. Asta a în-

teles-o și partidul socialdemocrat, când a proclamat greva generală.

Ce lupte a trebuit să ducă proletariatul Suedez față de guvern, capitaliști și clericali, asta ne-o dovedește statistica dată la lumina zilei întregii Europi civilizate spre critică din partea partidului socialdemocrat din Suedia.

Suedia pe la sfârșitul veacului trecut era un stat mai mult agrar, muncitorimea era neorganizată, afacerile politice le conducea clasa aristocrată, agrarii și clericalismul, însă cu dezvoltarea tehnicii s'a dezvoltat industria, și prin dezvoltarea acesteia s'a născut în muncitori organizația pe baze politice și economice.

La anul 1903 au proclamat o grevă generală pentru dobândirea votului universal, care a și avut o reușită puternică, așa, că în anul 1900, erau în Suedia 20 sindicate cu 694 grupe și 38.000 membrii.

În 1905, erau 30 sindicate cu 1596 grupe și 126.272 de membrii dintre cari 9.781 erau femei.

La anul 1907 erau 28 sindicate, 2144 grupe cu 185.226 membrii dintre cari 16.883 femei.

Acum numărul membrilor trece peste cifra de 300.000.

Din aceste cifre putem vedea cât de iute s'a ridicat organizația sindicală în Suedia, între muncitori.

De aceea a putut ca să-și ia un astfel de avânt puternic organizațiile muncitorești, pentru-că muncitorul suedez e conștient și își cunoaște chemarea în toate privințele.

I. Mihut.

Din activitatea grupărilor românești.

— Cercul românesc din Brașov. —

Ori-cât de calmă pare societatea burgheză la suprafață, când privim mai cu atenție, vedem, că sunt multe cauze cari fac pe om să iasă din liniște și să se avânte în marea luptă, pentru dezrobirea omenirii.

În marea luptă de pretutindeni, se pare că grupulețele mici nici nu se văd, cu toate astea ele nu pot sta loelului și se agită.

Se știe, că alături de marele partid socialist din Ungaria sunt alte partide socialiste mai mici, ramuri din puternicul trunchiu și cari cheamă la lupta desrobirii pe robii lor.

Acestea sunt partidele pe naționalități, cari alături de marele nostru partid luptă și cucerește din ce în ce teren în ciuda tuturor conștilor negrii.

Deci poporul român nu putea sta nepăsător în fața dușmanului capitalist, care-i roade ultima putere de muncă și a trebuit sa-și facă politica sa de clasă, chemând la viață întregul popor român.

Grație acestei activități astăzi avem grupe și organizații românești în multe orașe și sate și ca atare nu se putea ca Brașovul, un oraș cu o sumă mare de români să stea pe loc.

Aici sau mai format cercuri, dar întocmai ca copilul mic, au căzut, azi însă grupul nostru, (secțiunea noastră) din Brașov se prezintă binisor în urma activității depuse a tovarășilor.

Suntem bucuroși, că putem vorbi de bine despre această localitate, să vorbim așa, ca și alții să poată lua pildă cum trebuie să lucreze.

Trebue să spunem, că aci este un mănunchiu de băeți buni, entuziaști și totodata până la un punct socialiști, asta ne face să avem mari speranțe în gruparea dela Brașov, care cu timpul va deveni un centru de propagandă românească.

Să arătăm faptele.

Gruparea românească din Brașov este înființată de un an și jumătate. În acest timp s'au ținut mai bine de 80 ședințe săp-

tămânale. Nu au lipsit și conferințele pe care grupul nu le neglijează, căci ele sunt mijlocul de propagandă socialistă.

Grație acestei activități, azi în Brașov se desfac 70 foi la abonenți numai, pe când aproape 100 de exemplare din foile noastre se vând cu numărul.

În jurul Brașovului sunt o mulțime de fabrici. Pentru aceasta grupul aranjează în sărbători câte-o excursiune răspândind broșuri precum și ziarele noastre astfel, că azi o mare parte dintre muncitori, citesc foile noastre „Adevărul“ și „Glasul Poporului“. Numai la fabrica Codelca se desfac peste 20 numere.

Ceea-ce este frumos, e biblioteca frumoasă ce au înființat-o. O bibliotecă portativă, care se poate transporta ori în ce loc unde se cere. Broșuri românești încă au vândut, într'un număr cât se poate de frumos. Fiindcă noi nu dispunem de broșuri, acestea sau cumpărat dela „România Muncitoare“.

Pentru sporirea fondului acestei biblioteci s'a făcut o frumoasă sărbare care a întrecut toate așteptările. Bunii băeți au muncit mult; dar astăzi pot fi mulțumiți de succesul lor. Nu a lipsit gândul propagandei și astfel cu muncă uriașă au putut reprezenta celebra dramă socială a lui Hauptmann: „Țesătorii“.

Au luat parte tovarășii Cristea, Zărnoveanu, Iancu, Buta, Rusu, Neguț, Ștefănescu, Katolic, Decanu, Gârnet, Piticar, Nistor, Sfetea, Zavici, Dămian, Petrescu, Brățăleanu, Gal. Tovarășele: Călin, Ungarh, Kachler, Pernea, Tocescu, Butmăloiu și altele.

Toți și-au îndeplinit rolul cu un succes frumos pentru niște lucrători cari și-au sacrificat ore de odihnă pentru a servi mișcărei.

Asta le face cinste. Nu trebuie să uităm pe tov. Grădinaru care a muncit mult pentru aranjarea acestei serbări.

La această sărbare au luat parte peste 500 persoane și a avut un venit curat de mai bine de 70 coroane, care se va întrebuința pentru luminarea poporului.

O frumusețe era privind cum tot ce e muncitor simplu și frumos îmbrăcat își dăduse întâlnire la această sărbare.

Aplauze nesfârșite și bravo au mulțumit pe jucători la sfârșitul piesei rămânând o frumoasă impresie, când poporul revoltat de sărăcie și mizerie, zdrobește fabrică și case în disperarea lor.

După teatru a urmat dans și s'au petrecut până la ziuă în cea mai frumoasă armonie, ducând fiecare frumoase amintiri dela această sărbare.

Astfel să întărește din ce în ce gruparea dela Brașov. Asta ne mulțumește și îndemnând pe tovarășii dela Brașov să meargă cu fală înainte pentru propagarea ideilor socialiste mântuitoare, spunem tuturor: Societatea burgheză este creatoare de mizerie și suferințe. Ea dă marelui popor robie, sărăcie, boale etc.

E o sfântă datorie pentru fiecare din noi, a nu ne odihni, ci vecinic să chemăm pe frații noștri la lumină și organizare, până vom vedea înfăptuită frumoasa societate socialistă.

Siva.

Cursuri de vară, sau bătaii de vară?

Profesorii universitari N. Iorga și A. C. Cuza, organizează bande de bătauși la Vălenii-de-Munte.

Subt acest titlu foaia soră „România Muncitoare“, aduce un foarte interesant articol, asupra „cursurilor de vară“ pe cari le țin în timpul de vacanță studenților și învățătorilor români, profesorii universitari din România N. Iorga și A. C. Cuza la Vălenii-de-Munte, însă după-cum suntem informați acești doi „apostoli ai neamului“, în anul acesta, în loc să aranjeze „cursuri

de vară“, au aranjat „bătaii de vară“ la Vălenii-de-Munte.

Nu-i vorbă în aceste „cursuri de vară“, cari de-oamdată s'au transformat în „bătaii de vară“, nu să cam dă o mare și înaltă cultură ascultătorilor, decât acești ridiculi „apostoli ai neamului“, otrăvesc mintea tinerilor auditori cu fel de fel de ineptii „naționaliste“ și „antisemite“.

Aci li-se insuflă ura de rasă împotriva străinilor și în special a „jidaniilor“, se laudă savantele elucubrațiuni ale marelui economist din Iași Cuza, se ridică în slava cerului calitățile de „bun român“ și „apostol înțelept“ ale dlui Iorga. Spanacuri. Rahat cu apă rece, etc.

Aici dăm loc „bătăii de vară“ dela Vălenii-de-Munte, după foaia soră „România Muncitoare“.

Iată ce scrie:

„În seara de Marți 21 Iulie c., pe la orele 10 jumătate, d-nii Iorga și Cuza ședeau la o masă în grădina Nastăsescu, împreună cu vre-o 40 auditori ai „cursurilor de vară“ pe cari d-lor le țin în Vălenii-de-munte.

Un taraf de lăutari înveselea adunarea. Când fu însă la chetă (plată), lăutarii nu adunară mai mult de... 15 bani. (Murdară societate. R. „A.“)

Indignați și mâhniți de minima răsplătire a muncii lor, lăutarii se alăturară și se plâseră dlui Radu Văleanu, antreprenorul restaurantului din gara acestei localități și depozitar de ziare la Ploești, — care se găsea deasemenea la o masă în acea grădină.

Dl Văleanu a făcut parte din vechea mișcare socialistă și cuprins de frumoasele amintiri ce-l lega odinioară de cântecul „Marsilieza“, a cerut să se servească lăutarilor câte-o halbă de bere, rugându-i în același timp, ca să cânte „Marsilieza“.

Atât a trebuit d-lor Iorga și Cuza. Cântecul acesta începu să le turbure tot fluidul național care fierbe în vinele lor și fură cuprinși de o teribilă indignare împotriva celui ce comandase acest cântec „jidănesc“.

De-abia începuse lăutarii să miște arcușele și toți cei dela masa dlui Iorga și Cuza, săriră ca niște bestii turbate dela locurile lor, se năpustiră asupra dlui Văleanu și sub comanda și încurajarea celor doi „profesori universitari“ îl maltratară în mod barbar.

Apoi dl Iorga porunci ca bătuțul să fie svârțit afară din grădină, lucru care s'a și făcut. Dl Văleanu care are numeroase leziuni (rane), a reclamat cazul directorului prefecturii, care a orânduit o anchetă.

Până aici știrea. Dl Iorga nu de prima dată a comis un astfel de șandal, ci în mai multe rânduri. Apoi atât „naționalistii“ din Ungaria cât și cei din România, numai mândrii nu se pot cu un astfel de „apostol bătauș“. Destul de trist, că să întâmplă astfel de șandaluri, mai cu seamă la „cursurile de vară“ ce se țin pe proprietatea „apostolului bătauș al neamului“ din Vălenii-de-Munte.

Iar autorul articolului mai sus amintit închee cu următorul comentariu:

Omul acesta — Iorga — despre care noi ne-am spus cuvântul în repetate rânduri și am veștejit atitudinea lui politică, plină de șarlatanii, ne determină acum să mai facem următoarele reflexii: sau nu e sănătos la minte sau prin șandaluri rușinoase caută să-și atragă simpatii, cu cari nimeni nu s'ar putea mândri.

Ne întrebăm: ce rău îi făcea d-sale că lăutarii executau un cântec ca „Marsilieza“?

Dar dlui Cuza, de ce-i repugnă acum „Marsilieza“? A uitat d-sa că după ce a venit în țară dela Paris, avea un deosebit cult pentru „Marsilieza“, pe care o cânta pretutindeni? (Hija, și vremea-i schimbătoare, dar cum să nu se schimbe „apostolu

Cuza“? R. „A.“) Și dacă azi nu le mai încântă auzul, așa trebuiau d-lor să procedeze?

Purtarea aceasta nedemnă a celor doi profesori universitari, ne facem datoria să o înfierăm cum trebuie și în același timp să declarăm că ea constituie o *adevărată rușine pentru ei ca oameni, și pentru țara care încredințează catedre unor astfel de profesori atât de desordonați la fapte precum la minte.*

Destul deocamdată. Din „apostoli înțelepți“ au devenit „apostoli bătăuși“.

CRONICA.

Numărul viitor al „Glasul Poporului“ va apărea cu o săptămână mai târziu, de oare-ce tot la 3 luni o săptămână sare.

— **Muncitorii români din Budapesta** în intruniri și conferințe științifice, serate literare în fiecare *Duminecă seara la orele 8, în sala ospătării Holecz Marton, VII., Huszár-utza Nr. 10,* colț cu *Szegényház-tér.*

— **De-ale muncitorimei române din Budapesta.** Un timp oareși-care secțiunea română a partidului socialdemocrat din Budapesta a odichnit, pentru-că știut este, că muncitorimea din Budapesta întreaga săptămână muncește din greu în atelierile infectate cu aer rău, puturos, iar Dumineca, singura zi ce-o are liberă, merge afară la verde, ca să respire un aer mai bun, mai curat.

Insă acum ne apropiem iarăși de toamnă, secțiunea noastră își începe din nou activitatea.

Duminecă, în 1 August și-a ținut prima ședință, la care au luat parte mai mulți tovarăși.

Iar Duminecă în 8 August, tovarășii au venit într'un număr și mai mare, așa, că s'a putut ține și o conferință.

Sperăm, că din ce în ce, vom putea strânge în jurul nostru întreaga muncitorime română din Budapesta.

— **Primul congres socialdemocrat în Bosnia.** În luna trecută a avut loc în Sarajevo primul congres al socialdemocrației din Bosnia și Hertegovina. Ordinea de zi a fost:

1. Constituirea partidului.
2. Fixarea programului partidului.
3. Lucrarea unui statut al partidului.

La acest congres au luat parte 87 de delegați. Afară de aceștia a fost reprezentat partidul socialdemocrat din Austria prin tovarășii Nemec și Skaret, partidul socialdemocrat din Sârbia prin tov. Dragischa Lapcevia, iar partidul socialdemocrat din Ungaria prin tov. Buchinger.

Cu o zi înainte de congres a avut loc în Sarajevo un mare meeting muncitoresc sub cercul liber la care au luat parte peste 4000 de muncitori.

— **Revoluția în Spania.** Am amintit în numărul trecut mai pe larg despre izbucnirea revoluției din Spania. — Insă știrile ce sosesc acum, sunt foarte înspăimântătoare.

Gubernanții au făcut tot posibilul, numai ca să inneeze în sânge revolta. A și inneecat-o. Mai cu seamă în Barcelona, au aranjat zile de spaimă gubernanții. Pe care bărbat, femeie sau copil au pus mâna poliția sau miliția, a fost dus în închisoare. Aci momentan au fost judecați. Judecătorii a fost compusă de un juriu de 5 ofițeri. Înaintea acestora sunt aduși rând pe rând acuzații, iar juriu după o consfătuire de 5 minute, în cele mai multe cazuri, *aduc sentința de moarte.*

Cei cari sunt condamnați la moarte, fără pardon momentan sunt duși la locul de puzare. Aici numai atât au de pretins, dacă dorește sau nu, ca să i-se lege ochii înainte de ce o să fie împușcat.

Câte 5 laolaltă sunt împușcați.

Veni-va timpul când și tâlharii și călăii clasei dominante a Spaniei, o să-și primea-

scă răsplata cuvenită la timpul seu din partea proletariatului spaniol.

— **Agent polițienesc rus, omorât.** În Roma s'a aflat într'o ladă cadavru unui tânăr rus. Numai cu vre-o câteva săptămâni mai târziu a succedat se constata, că asasinatul e Kensicky, agentul poliției ruse. Asasinul e un revoluționar rus, care din răzbunare l'a ucis pe Kensicky. Ziarul „Ruskoje Slovo“ din St.-Petersburg publică detalii asupra omorului. Ziarul sus amintit zice, că Kensicky în anul 1904 împreună cu mai mulți revoluționari a fost deținut în Warsawa, dar ulterior, după-ce s'a obligat a păși în serviciul poliției a fost pus pe picior liber.

Kensicky de acolo s'a dus în Cracovia, unde a împușcat pe studenta Vanda Rupińska, care a voit al deținea.

După aceea a părăsit Cracovia și s'a stabilit în Paris, unde a deținut o sumedenie de revoluționari; de aci s'a dus la Roma, unde a fost asasinat.

Dacă am sta să socotim drept, apoi Kensicky și-a meritat moartea, în urma trădării murdare ce-a comis-o față de tovarășii lui de odinioară.

Piară trădătorii!

— **Să ne împlinim datorința.** O hotărâre adusă de reprezentanții muncitorimei din Ungaria, în cel din urmă congres al partidului socialdemocrat, care între altele zice, că: Numai *acel muncitor își împlinește datoria conștient față de partid, care e abonent la foaia „Népszava“, ear dacă nu știe unguerește, să fie ca abonent al foilor „Adevărul“, „Glasul Poporului“, sau a celorlalte foi ale partidului, scrise în diferite limbi.*

Tovarăși, să ne împlinim datorința.

SCRISORI.

Bușteni-România.

Un cuvânt către muncitorii dela sate.

Frați români! Frați muncitori!

La voi apelez din tot sufletul meu, vouă vă zic, deșteptați-vă din amorțeala de veacuri, priviți în jurul vostru, priviți bine și veți cunoaște nedreptatea.

De ce uitați? Au nu sunteți voi urmașii marelui Traian? Au nu sunteți vlăstari din acei bravi luptători? Aceia cari au zguduit apusul din temelie. Acel sentiment de revoltă, de vijelie, de care ierau apucați strămoșii voștri, s'a stâns oare în voi? Nu cred, însă cu toate astea voi nu dați semn de viață.

Frați români! Voi vă numiți oameni, însă voi nu știți care trebuie să fie rolul vostru de oameni în lume.

Oameni sunteți, însă sunteți tratați ca de animale din partea unor oameni fără simț omenesc în ei.

Voi nu aveți cultură, și nu aveți prin faptul că nu vi-se'dă. Dar cine trebuie să vă dea aceea cultură? Desigur aceia cari s'au pus în fruntea voastră de conducători. Și aceia sunt preoții și învățătorii. Inșă ei să fac uitați, și în loc de-a da o cultură sănătoasă poporului, îi dă o cultură bolnavă, pentru-că chiar și interesul lor pretinde ca să fie așa.

Pentru-că eu cât e și poporul mai întunecat la minte, cu atât mai ușor îl poate exploata atât ei, cât și capitalul precum și alții.

Un curent s'a pornit în lumea întreagă și acela este curentul socialdemocrației internaționale.

O cultură specială să dă tuturor popoarelor civilizate, aceea este cultura socialistă, pe care ar trebui să o îmbrățișați și voi muncitori români.

Numai prin cultura socialistă veți putea ajunge la desrobire, precum veți putea deschilini răul de bine.

Precum împreună cu celelalte popoare, veți răsturna societatea putredă de azi și o veți înlocui cu alta sănătoasă în care va domni *idealul egalității și al fraternității.*

Și această cultură nu o puteți avea decât numai cetind cărțile noastre socialiste, dar în special vă recomand foile noastre socialdemocrate „Adevărul“ și „Glasul Poporului“, aceste foi sunt un semnal, sunt o adevărată trâmbiță care va deștepta pe toți aceia cari dorm încă.

Atunci veți cunoaște care este rolul vostru de oameni în lume.

Deci urmați-mi.

Bușteni, 1 August 1909.

Toma Botirlă, muncitor.

Din syndicate.

De-ale muncitorilor constructori.

Dej. De oare-ce meșterul zidar Olah Zsikisan Mihail n'a voit ca să se mai țină de ordinea de lucru și a da lucru cu acordtu, de aceea colegii, toate lucrările lui le-a boicotat.

Colegi încungiurați pe acest meșter.

Caransebeș. Meșterul zidar Hardt Károly nu se ține de ordinea de lucru, de aceea colegii zidari din Caransebeș i-a pus lucrările sub boicot.

Baja-Mare. Lupta colegilor de aici continuă fără schimbare. Fiecare lucrător zidar conștient ocolește acest oraș, în favoarea reușirei grevei.

Zirc. Colegii au ajuns la împăcare cu doi meșteri, cu numele Eszlinger János și Udvardi József jun. Aceștia le-a primit cererea, a căror puncte mai de căpetenie au fost ridicarea plății, recunoașterea bărbatului de încredere, precum recunoașterea zilei de 1-iu Maiu ca sărbătoarea muncii.

Plata s'a ridicat la oră cu 8 filleri, așa, că în loc de 36 filleri vor primi pe oră 44 filleri. Inșă meșterul Schwartz, a negat pretensiunea muncitorilor. S'au găsit trei firme bune cari s'au angajat lui Schwartz spre trădarea fraților lor de luptă, și ca să-i cunoască colegii din întreaga țară pe aceste trei firme bune, lângă cari sau mai aliat patru, ca la ocaziune să-i răsplătească după merit, iată-i publicăm cu numele: Cei trei: Romer Ferenc, Semmelweis Sándor și Neihouser György. Cei aliați: Lambert Károly, Neihouser Jenő, Neihouser Ferenc și Wolf János jun.

Zircul s'a ridicat de sub boicot.

Depe cîmpul de luptă

Rugăm comitetele grupelor, ca să ne înștiințeze întotdeauna, despre eschiderile, boicoturile și grevele ce se fac, ca să putem publica altfel, în caz contrar nu vom mai publica nimic.

Lucrătorii constructori.

De ocolit e în Ungaria pentru muncitori constructori: Arad, Battonya, Dész, Dégh, Déva, Erzsébetfalva (lucrările meșterului Matunik Ferenc), Jászárokszállás, Kisbér, Cluj, Macău, Baja-Mare, Oradea-Mare, Orosháza, Szabadka, Száva-Bród, Szegszárd, Zenta (Temesváry și Szegő), Zilah, Zirc.

Poșta redacției.

Toți acei căror le-a expirat abonamentul, sunt rugați a-l reînnoi, căci în caz contrar suspendăm trimiterea foilor.

Pantilimon. Articolul trimis, nu se poate publica din cauză că d-ta singur nu ești în curat cu chestia.

Studentului universitar. Cetiți articolul „Cursuri de vară, sau bătăi de vară“, cu chestia Iorga-Cuza, momentan vei observa, că articolul D-Voastră nu-i de publicat în foaia noastră.

Saly. Mai târziu. De-ocamdată totul